

14. Apr. 1844

FACTS

Date:

14. Apr. 1844

Page number:

Dagbog B, side 91-95

TRANSCRIPTION

14 Ap.

Ligefra Skovgaards¹ tidligste Arbejder har der været et Alvor og en Dygtighed [overstreget: i hans b] og Spor af hans nøie Kjendskab til Naturen; de vare tit noget barske, men et alvorligt Øie kunde ikke andet end glæde sig ved at see en saadan Skov ved Vintertid f: Ex. hvor Bækken er lagt med lis og Bøgebuskene staae med det røde Løv; hvor nydeligt satte han ikke Bogfinken og andre Smaafulge hen med et Par Strøg. Tidligt havde han sat sig ind i de forskjellige Træers eiendommelige Forgrening og gjengav [dette] om ikke med Buntzens² Dygtighed, saa dog med langt mindre følelig Anstengelse, saa Beskueren blev ikke nødt til kun at nyde: Egen, Bøgen, Birken o s v, men kunde glæde sig ved den hele Skov. •92• Hans Opdragelse paa Landet i en Landsbyskole har givet ham saa meget, der i Kunsten maa komme ham tilgode, idet han tidligt har modtaget stærke, varige Indtryk af Landlivet, det er ikke for ham noget nyt, han først i en senere Alder saae og glædede sig ved, men hans hele Tankegang er dansk, folkelig-dansk. Derimod gjør det mig ondt at see, at han nu er blevet for gammel til at lære meget, han som dannet Menneske havde godt af at lære. Dog Alt, hvad han kan høre og see opfatter han livligt og gemmer troligt, men læse kan han ikke holde ud, og skriftligt at udtrykke sig er ham meget imod. Det har moret mig at see i de faae Breve, jeg har modtaget fra ham, den stive, jeg kunde næsten sige Cancellistil, hvori de ere affattede, uden paa nogen Maade at være slette. Her maa jeg ogsaa anføre den Sky han har for at tale, hvor flere ere forsamlede; der er han blot modtagende, sidder stille hen, tilsyneladende fordybet i egne Betragtninger, men jeg har dog lagt Mærke til, at ikke meget undgaaer ham. Han kan nok tale, og jeg har hørt de ældre Kunstnere sige, at Skovgaards Ord har altid Vægt, men han gjør det sjældent. – Han er saaledes i mine Øine en af vore dygtigste Kunstnere, med et dybt, ædelt Gemyt og varm Begeistring for alt Fædrelandsk. – Dersom jeg kan føre dette igjennem skal jeg maaskee engang mere udførligt beskrive hans Arbejder og i det Hele ordne Bemærkningerne bedre.

•93•

Dreyer³

har langt fra Skovgaards Alvor og Dygtighed i Gjennemførelsen af de enkelte Ting; men han har en egen Ynde i Valget af sine Landskaber, der gjerne ere mere aabne, med fjerne Udsigter, hvorimod Skovgaard gjerne holder sig til Skovdybdernes Eensomhed. Dreiers Pensel er ikke smuk, tit ubehagelig bred og ulden, men paa den anden Side let, og i hans Farver er der tit en overordentlig Zarthed. Dreyer har meest malet Fyen og Jylland og hans Stykker ere altid fulde af Poesie; det er som hørte man Kæmpeisetonen klinge igjennem, saa yndigt har han fremstillet Bakker og, Søer og Skove. Kæmpevisen har altid tonet deiligt i mit umusikalske Øre, og jeg har troet at bemærke en fuldkommen Harmoni mellem dem og

Landet, hvor de fødtes, ligesaa klart som jeg har følt Folkekarakteren speile sig i vor Natur. Noget lignende har jeg følt ved Dreyers Arbejder. Men han er svag, har ikke Kræfter til at udtømme sit Stof, eller, om dette maaskee er umuligt, saa dog ikke bringe ud af det, hvad der kan. Saaledes har han iaar et Parti af Jyllands Vestkyst paa Udst: Det er fiint i Farven, net valgt, og en egen Sølvtone gaaer derigjennem; men det har ikke det Imposante som den Natur efter Alles Beskrivelser har, og som man selv af dette Billed kan see den maa have. Det er ikke den Kyst, der har kostet Hundreder af kjække Sømænd Livet, ikke det Hav, der kan være i een Fraade saa langt Øiet kan •94• række, eller ogsaa hvile i unævnelig Majestæt. Hvorfor vælge det i triviell Almindelighed – ? Dertil kommer, det er ikke godt tegnet; de forsvindende Linier i Bølgegangen inde i Bugten er ikke følte; heller ikke Klitterne er tegnet med saamegen Karateer, som man kunde ønske. Forgrunden indtages af et nedstyrtet og knuust Stykke, der nu danner en Art Forhøining af en sortagtig Farve; det kunde gjøre en herlig Virkning, men savner den kjærlige Haand, der kunde lokke dets Skjønheder frem. – Dreyer er et underligt Menneske; sky og tilbageholden, sine Venner hengiven, men meget empfindtlig og støder hyppig tilbage, næsten uden man kan tænke sig Grunden. Han har vist en ægte Kunstnersjæl og et øvet Øie, men føler sig maaskee vel meget krænk af Kritikken, ihvorvel denne har stundom behandlet ham ilde, Noget en Kunstner bør kunne taale. – Hvad jeg ikke kan tilgive ham er hans Skjødsløshed med Hensyn paa sin egen Person, der drives til en Grad, som jeg finder en Kunstner uværdig, ikke af Tvang men af Uorden. Ogsaa hans Hjem er aldrig hyggeligt eller blot ordentligt, saa jeg har aldrig besøgt Dreyer, uden for at see hans Arbejder; det kunde ikke falde mig ind i hans Stue at sidde og tale med ham, jeg savner virkelig en Plads dertil – dog dette er jo Biting. Et eget Træk som ganske •95• karakteriserer ham, fortalte Skovgaard mig nylig: han havde nemlig spurgt Dreyer, hvorfor han ikke vilde være med ved Thorvaldsens Begravelse, hvortil han svarede: jeg er bange at vi kan ikke bære den svære Kiste. Skovgaard sagde ham, han kunde vel tænke, man vilde ikke tillade det, naar det var saa svært, at man kunde befrygte, den vilde tabes – og det lod som han derved blev beroliget; men han kom ikke med, og da Skovgaard bagefter spurgte ham, hvorfor? svarede han: jeg var bange for at vi kunde ikke bære ham! – Saa underlig upraktisk kan han være. Dreyer har tidligere med stor Lyst malet historiske Stykker, men jeg troer det er heldigt, at han har opgivet dette for Landskabet; han havde neppe Kraft dertil, skjøndt flere af disse Forsøg bar Præg af hans zarte, poetiske Gemyt – det var som om han trængte til at udtale mere, end hvad Landskabet er i stand til at sige. Dreyer staaer temmelig ene i Verden, har ikke her mange Venner, maaskee en Følge af hans for store Empfindtlighed; men, saavidt jeg kan mærke er han sin gamle Moder inderlig hengiven og mere end een Yttring har viist mig, at der ogsaa i ham

er et kærligt, blødt Gemyt. –

¹ Notatet er en fortsættelse af den foregående dags karakteristik af kammeraten P.C. Skovgaard (1817-1875) og hans kunst.

² Landskabsmaler Heinrich Buntzen (1803-1892).

³ Landskabsmaler Dankvart Dreyer (1816-1852).

91
nationale Faaestellinger. Jy har vanskeligt ved
at betragte dem som Kunst end Studier, de ville
ikke samle sig for mig til hele Malerier; jy samer.
Totalerindring: Ligeset og finder dem meget tomme.
Tillige er der: Tegningene ikke altid den Fin-
hed, jy kunde ønske i saadanne Sager. Der findes
har haaret Portrait af Doctor Krebs, der som alle
Theogaards Portraetter har en kjedelig Opfatning og er
mælt med en Sjælsked, der tot her mindet mig om
Carl van Mandern, om han end imidlertid bliver
bort naar. I Theoretikere er han hjemme, sand
og naturligt giver han sine Skove Skæbatter og
jy ved ingen af sine Malere som heri han
maale sig med ham; det studee over Bæstene, men
han gaar for meget i Detail og bliver smalt. 14 Apr.
Lige fra Theogaards tidligste Aker der har der været et
Alvor og en Dygtighed i hans og Spor af hans mor-
hjendskab til Naturen; de var det meget haardt, men
et alvorligt Øie kunde ikke andet end glæde sig ved at
see en saadan Skov ved Vintertid f. Ex. hvor Bæstene
er lagt med Hov og Bøge bærerne staa med det røde
Løv; hvor nydeligt i alle kan ikke Bæstene og andre
Smælsingler med et Par Strik. Tidligt havde han
at set sig ind i de forskellige Træers ensdommelige For-
grening og greninger som ikke med Bæstene Dygtighed,
saa dog med langt mindre fæltig Bæstene, saa
Bæstene blev ikke næst til dem at siges: Eger, Bøge
Bærerne osv, men kunde glæde sig ved den hele Skov.

92.
 Klens Opdragelse paa Landet i en Landby skole,
 har givet ham saa meget, der i Kunsten maa komme
 ham tilgode, idet han tidligt har modtaget stærk
 vorrige Andaght af Landlivet; det er ikke for ham me-
 get nyt, han først i en senere Alder saar sig glædes
 sig ved, men hans hele Tankegang er dansk, fæ-
 delig-dansk. Derimod gjer det mig ondt at see, at
 han nu er bleet for gammel til at lære meget,
 han som saaret Menneskes hoved godt af at lære.
 Dog Alt, hvad han kan høre og see oppfatter han lidelig
 og glemmer trøst, men lære kan han ikke lide
 og skriftligt at indtrykke sig er ham meget
 imod. Det har været mig at see i de faa Brev,
 gj har modtaget fra ham, den stive, gj kende
 næsten ikke Cancellistil, hvori de er affattede,
 siden paa nogen Maade at være slø. Her
 maa gj ogsaa anføre den Stig han har for at tale,
 hvor flere er foranledet; der er han blot modtagen
 der, sidder stille hen, tilsvarende fordybt i egne
 Betragtninger, men gj har dog lagt Mærke til, at
 ikke meget indgaaes ham. Han kan nok tale, og
 gj har hørt de ældre Kunstnere sige: at Skovgaard's
 Ord har altid sløgt, men han gjer det sjældent.
 Han er saaledes i mine. Fine er af en sigtigste
 Kunstner, med et dygt, edelt Gerngt og enom Be-
 grænsning for alt Fædelandsk. - Derom gj kan fine
 sette i jernnem skal gj maaskee engang mere indførlig
 beskrive hans Arbejder og i det hele ordne Bemærk-
 ningerne her.

Dreyer

93

har langt fra Skovgaard's Alvor og Dygtighed. Gjenmen-
følelsen af de enkelte Ting; men han har en egen
Milde; Nøjet af sine Landskaber, der sjældent ere
mere aabne, med fjern Udsgt, hvorimod Skovgaard
gjæmme holder sig til Skovsigedernes Ledsomhed.
Dreyer's Pensel er ikke smuk, det ubehagelig bred og
ulden, men fra den anden Side let, og i hans
Farver er der det ene overordentlig Hartske.
Dreyer har meest malet Fjere og Jylland og hans
Stykker ere altid fuld af Paais; det er som herte
man Kiempeviser tenen blinge igjennem, saa yndigt
har han fremstillet Bakke og, Løe og Skove. Kom-
pisen har altid tonet seiligt i mit i minikalke Pre,
og j har troet at bemærke den fuld kommen Mar-
ni mellem dem og Landet, hvor de fødtes, ligesaa
blest som j har fælt Følle karakteren speile sig i
i vor Natur. Noget lignende har j fælt ved Dreyer's
Arbeiden. Men han er svag, har ikke Kreefter til
at indtømme sit Skof, eller, om dette maaskee er umu-
ligt, saa dog ikke bringe ind af det, hvad der kan.
Saaledes har han i aar et Parth af Jyllands Vest
Kyst paa Udset. Det er fint i Farver, net valgt,
og en egen Sæltens gaar deriggen nem; men
det har ikke det Angrosante som den Natur efter
Alles Beskrivelser har, og som man selv af dette Billede
kan see den mere haer. Det er ikke den Kyst, der har
køstet Klombeder af Kjakke Tømrer Linet, ikke det
Alas, der kan være i en Frænde saa langt Diet kan

natte, eller ogsaa Mærke i uindvæltig Majestæt.
Hvorfor sælge det i trivial Almindelighed? —
Dertil kommer, det er ikke godt tegnet; de for-
svindende Linier; Bølgegangen inde i Bøj-
ten er ikke faldt; heller ikke Klitterne er tegnet med
saameget Karakter, som man kunde ønske.
Forgrunden indtages af et nedstyrtet og krummet
Stykke, der sin sammen en Art Forhøjning af en
sort agtig Fæve; det kunde gøre en heulig Visk-
ning, men samer den kjærlige Maaned, der kun-
de lette det Skjødets frem. — Drejeren er et
underligt Menneske; skj og til behagelighed, sine
Venner hænges, men meget empfindelig og
stoder hyppig tilbage, næsten inden man kan tænke
sig Grunden. Han har vist en ægte Kunstnersjæl
og et øiet Øie, men faler sig maaskee vel meget
Kæmpe af Kritikken, hvorvel Lærere har stæn-
som behandlet ham ilde, Nægt en Kunstner
der kunne taale. — Hvad j ikke kan tilgive
ham er hans Skjødets lighed med Klensjøen paa
sin egen Person, der drives til en Grad, som j
finder en Kunstner uværdig, ikke af Trang men
af Nøden. Ogsaa hans Kljen er aldrig trykkeligt
eller blot vedentligt, saa j hver aldrig besigt
Drejer, inden for at see hans Arbejde; det kunde
ikke faldt mig ind i hans Strøm at sidde og tale
med ham, j savner isærlig en Plads derhul-
ved det er jo Biting. Et eget Træk som ganske

95
 Karakteriserer ham, fortæller Skogmand mig nemlig:
 han havde nemlig sprunget Drengen, hvorfor han ikke
 vilde være med ved Thorsvaldsens Begravelse, hvilket
 han svarede: ja er bange for at han ikke havde den sø-
 nde Kriste. Skogmand sagde ham, han kunde vel tænke,
 man vilde ikke tillade det, naar det var saa svært,
 at man kunde befrygte, det vilde stæbe - og det lod
 som han dog blev beroliget; men han kom ikke
 med, og da Skogmand herefter sprang ham, hvorfor?
 svarede han: ja var bange for at han kunde ikke
 have ham. - Saa indvirkende upraktisk kan han være.
 Drengen har tidligere med stor Lyst malet historisk
 Billeder, men ja troer det er heldigt, at han har
 appriet sig for Landskabet; han havde neppe
 Kraft dertil, skjøndt flere af disse Forsøg har
 Bøge af hans gode, praktiske Gerning - det var som
 om han tænkte til at indtale mere, end hvad
 Landskabet er istand til at sige. Drengen stann
 temmelig ene i Verden, har ikke her mange Venner,
 naerkes en Folge af hans for store Empfindelighed;
 men, saavidt ja kan mærke so han sin gamle Moder
 indvirkende hengiven og mere end een Offring har
 vist mig, at der ogsaa i ham er et kjærligt,
 blødt Gerning. -
 28 April 1744
 I Lørdag 20 viste ja med min kjære Moder til Frederiks Værelse for
 at besøge Præsten, hvor min gamle Fader boede. Vi bleve der Lørdag
 aften og viste den Mand og Mergen dertil. -